

1948 ARAP-İSRAİL SAVAŞI'NIN KAHRAMANI: ÖMER ALİ BAYRAKTAR

ADİL ZİNEELABDİN

Araştırma Asistanı ORSAM

“

Askerî eğitimine Irak Harp Akademisinde (İraçî Staff College) devam eden Bayraktar, 1939 yılında 5. devreden birincilikle II. Faysal'ın Naibi Abdülillah Bin Ali el-Haşimi'den sertifikasını alarak mezun olmuştur.

”

1 948'de yaşanan Arap – İsrail savaşı, Ortadoğu'nun kaderini etkileyen temel gelişmelerden biri olmuştur. Bu süreçte Irak da İsrail karşıtı cephede yer almış ve askerî gücle karşı koymuştur. Bu dönemde öne çıkan isimlerden biri de Türk kökenli komutanlardan biri olan Ömer Ali Bayraktar'dır.

BAYRAKTAR'IN HAYATI

1910'da Kerkük'ün Begler Mahallesi'nde doğan Bayraktar'ın babası Bekir Ağa Bin Ali Bayraktar, İngilizlere karşı kurulan direniş güçlerine katılmış ve İngilizler tarafından arananlar listesine girmiştir. Bayraktar, ilkokulu ve liseyi Kerkük'te tamamlamış ve liseyi 1928'de bitirdikten sonra Harp

Okuluna katılmıştır. 1931 yılında 5. devre olarak askerî okuldan mezun olan Bayraktar, eğitim aşamasında askerî disiplin ve askerî eğitime gösterdiği büyük ilgiyle hocalarının dikkatini çekmiştir. Bayraktar, devresinden birincilikle mezun olduktan sonra profesyonel askerî hayatına Osmanlı Devleti komutanlarından oluşan modern Irak devletinin ilk alayı Musa el-Kazım Alayı'nda tabur komutanı olarak başlamıştır. Asuri hareketlerine karşı askerî operasyonlardaki rolünden dolayı Bayraktar, Pakistan'da dağlık bölgelerinde askerî eğitim almakla ödüllendirilmiştir. Askerî eğitimine Irak Harp Akademisinde (Iraqi Staff College) devam eden Bayraktar, 1939 yılında 5. devreden birincilikle II. Faysal'ın Naibi Abdülillah Bin Ali el-Haşimi'den sertifikasını alarak mezun olmuştur.

Irak'ın kuzeyindeki son askerî hareketlerinde ve Reşit Ali Gaylani hareketinden sonra Irak-İngiliz savaşında üstün liyakat gösteren Bayraktar, aşamalı olarak askerî kariyerinde yükselerek korgeneral rütbesini almıştır. 1954-1957 yılları arasında vekâleten Süleymaniye valisi olarak görev üstlenen Bayraktar, valilik döneminde Süleymaniye'de sosyalistlerin Irak hükûmetinden güçlü olmasına rağmen savunma hâli dâhil olmak üzere sivillere polis tarafından ateş açılmasını yasaklamıştır. Böylece Süleymaniye'deki halkla devlet arasındaki ilişkiyi güçlendirmesinin sonucu olarak II. Faysal Süleymaniye'yi ziyaret ederken binlerce insan karşılmasına çıkmıştır. Habib Hürmüzlü'ye göre Bayraktar, iki yıl içerisinde Süleymaniye'de 300 okul, 250 sağlık ocağı, 150 polis karakolu, Sercinar Çimento Fabrikası, Süleymaniye Şeker Fab-

rikası, Dokan ve Derbendikan Barajları ve dokuma fabrikalarını inşa etmiştir.

Ön saflarda savaşmayı prensip olarak bilen Bayraktar, İsrail güçleri tarafından kuşatılan Cenin'e doğru ilerlemeden önce askerlere "kardeşlerim sizden 50 metre önde ilerleyeceğim, beni takip edin. Bir adım geri çekilirsem sizin göreviniz bana ateş açmaktır" sözüyle hitap etmiştir.

BAYRAKTAR'IN 1948 SAVAŞINDAKİ ROLÜ

Ancak Türkmen kökenli Iraklı komutanı ünlü yapan en önemli olay 1948 yılında Filistin Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği askerî liyakati olmuştur. Irak ordusu 5. Tugay 2.

Alayı yöneten Bayraktar, 1948'de Ürdün'ünün Mefrak ve Zerka vilayetlerine, ardından Filistin'in Eriha ve Nablus vilayetlerine varmıştır. Cenin bölgesine yönelik 3 Haziran 1948'de harekete geçmiştir. Ön saflarda savaşmayı prensip olarak bilen Bayraktar, İsrail güçleri tarafından kuşatılan Cenin'e doğru ilerlemeden önce askerlere "kardeşlerim sizden 50 metre önde ilerleyeceğim, beni takip edin. Bir adım geri çekilirsem sizin göreviniz bana ateş açmaktır" sözüyle hitap etmiştir. Bu konuşma Bayraktar'ın Filistin meselesine olan inancını ortaya koymakla birlikte askerlerini cesaretlendirmiştir. Ömer Ali Bayraktar'ın Filistin Kurtuluş Savaşı'ndaki görüşü ve fikirleri Irak ve diğer Arap ülkeleri tarafından benimsenmiş olsaydı, Filistin'in bugünkü siyasi haritası büyük ihtimalle çok farklı olacaktı. Nitekim Bayraktar, sadece cesarete değil aynı zamanda stratejik düşünceye

sahip bir komutan olduğunu birçok kez ispat etmiştir. Filistinlilerin bugün İsrail tarafından gasp edilen hakları Bayraktar'ın Kurtuluş Savaşı'ndaki rolünü ortaya koymayı gerekli kılmaktadır. 1948'de İsrail, Cenin bölgesine girdikten sonra Hayfa'ya doğru ilerlemesi üzerine, Mavera-i Ürdün Emirligi ordusundan sorumlu olan John Bagot Glubb'ın baskısı sonucu Iraklı yetkiler tarafından durması istenmiştir. Ayrıca, Bayraktar'ın İsrail işgal güçleriyle gerçekleştirilen 11 Haziran ve 4 Temmuz 1948 ateşkeslere uymamıştır. Bunun üzerine Glubb, Nuri Said ile konuşarak Bayraktar'ın ateşkes ilanlarına uyması ve gizli ittifaklarla belirlenen sınırları aşmaması istenmiştir. Böylece 18 Temmuz 1948'de Bayraktar komutanlığındaki askerî birlikler ikinci ateş bölgesine çekilmiştir. Savaşın durdurulması kararına rağmen Bayraktar, gerçekleştirilen zaferi değerlendirerek

bazı stratejik bölgelerin kontrol altına alınması için bir plan hazırlayarak Irak hükûmetine sunmuştur. Bayraktar, planı kabul edilmeyince istifasını sunmuş ancak istifası kabul edilmemiştir.

1948 Savaşı'nda Irak güçleri, Cenin, Nablus, Tulkarim, Kafr Kasım ve Kalkilya bölgelerinden sorumlu olmuştur. Irak ordusunun 4. Tuğayına bağlı alaylardan biri, Cenin Kalesi yakınlarında İsrail kuşatmasını kırmak için Bayraktar'ın harekete geçmesini istemiştir. Bayraktar'ın başlattığı operasyon sonucu 300 İsrail askeri öldürülmüştür. Böylece bu çatışmalarda zafer elde eden Bayraktar, Hayfa'ya doğru ilerlemeye karar vermesine rağmen ilerlememesi yönünde kesin kararlar alınmıştır. Bayraktar'ın ilerlediği askerî cephelerde İsrail askerlerinin geri çekildiği bilinmektedir.

İsrail güçlerinin ani saldırısıyla Cenin bölgesini tekrar kontrol etmesinin ardından Bayraktar, merkezi komutaya dönmeden askerî operasyon başlatarak işgal güçlerini bölgeden çıkartmıştır. İsrail güçlerinin yüzlerce kayıp vermesiyle birlikte Bayraktar güçleri, Cenin kuzeyine doğru 11 km ilerlemiştir. Böylece Hayfa bölgesine daha yakınlaşmıştır. Bayraktar, İsrail güçlerinden ikisi Fransız ve biri de İngiliz gazeteci olduğunu iddia eden 3 komutanı esir almıştır. Fransa ve İngiltere'nin baskısı sonucu bu komutanlar serbest bırakılmıştır.

İsrail Savaş Bakanı Moşe Dayan, "Kudüs, Ömer Ali Bayraktar sorumluluğu alanında olsaydı hiçbirimiz orada kalamazdık" diyerek Bayraktar'ın İsrail ve Arap çatışmasındaki rolünü ortaya koymuştur.

Kerkük ve Telafer bölgelerine özel ilgi gösteren ve Türkmen Kardeşlik Ocağı'ndaki Türkmen aydınlarıyla görüşen Bayraktar, İsrail ve Arap kavgasında İsrail ordusunun teknolojik olarak üstün olması nedeniyle Irak ordusundaki telsiz iletişim bilgilerini ele geçirmesine engel olmak için telsiz iletişiminde Türkmenlere görev vermiştir. Böylece askerî bilgilerin aktarılmasında Türkmence kullanılarak Arapça aracılığı ile İsraililerin görüşmeleri anlamasının önüne geçilmiştir. Dehası ve cesaretiyle Ömer Ali, Irak ve Arap askerleri ve halklarının sempatisini kazanmıştır. İsrail Savaş Bakanı Moşe Dayan, "Kudüs,

Ömer Ali Bayraktar sorumluluğu alanında olsaydı hiçbirimiz orada kalamazdık" diyerek Bayraktar'ın İsrail ve Arap çatışmasındaki rolünü ortaya koymuştur.

Bayraktar'ın 1948 savaşındaki anılarından biri de Nablus'tan Tulkarim'e giderken 10 bin İsrail askerinin Cenin'e ve ardından Nablus'a ilerlediği yönünde haber almasıdır. 822 askerle Cenin bölgesine girerek bölgeyi geri almıştır. Bu savaşta Bayraktar komutasındaki askerî güç 30 şehit vermiştir. 30 şehidin mezarlığı (daha sonra Üçgen Şehitleri mezarlığı olarak bilinir) Cenin bölgesinin Cenzur köyünde bulunmaktadır. Diğer yandan İsrail ordusu 800 kayıp vermiştir. Büyük güçlerin özellikle İngilizlerin baskısı nedeniyle Bayraktar'ın Haayfe'ye doğru ilerlemesinin önüne geçmek için Abdülillah, Bayraktar'ın geri Cenin'den daha fazla ilerlememesini istemiştir. Daha sonra Bayraktar'a karşı, komutasız hareket etmesi nedeniyle hakkında soruşturma açılmıştır.

IRAKLILARIN VE TÜRKMENLERİN FİLİSTİN BAĞLILIGINDAKİ SİMGE İSİM BAYRAKTAR

Bayraktar, "ölürsem, kabrime Filistin toprağından koyun" diyerek Filistin'e olan bağıny ortaya koymuştur. Bayraktar örneğı genel olarak Iraklıların ve özel olarak Türkmenlerin Filistin'e olan bağınlığıny göstermektedir. 1958 darbesine karşı durmasından dolayı hakkında idam hükmü çıkmıştır. Ancak Cenin'deki İsrail ordusuna mücadelesi nedeni ile bu karar müebbetle indirilmiştir. 3 yıl 4 ay

hapis yattıktan sonra Abdulkerim tarafından afla çıkarılmıştır. 1974 Ağustos'ta araba kazasında öldüğü belirtilmiş ve Kerkük'te toprağına verilmiştir. Ancak daha sonra ailesi, ölümünün bir kaza değil suikast olduğunu belirtmiştir.

Bayraktar'ın Filistin meselesinde gösterdiği duruş ve Filistin'e olan bağınlılığı, Irak'taki Türkmen halkının Filistin meselesine bakışını yansıtmaktadır. Irak Türkmen siyasi partileri, 2021 Nisan ayında İsrail işgaline bağıly polis güçlerinin Kudüs'ün Şeyh Cerah semtindeki Filistinlileri evlerinden zorla çıkartması ve Mescid-i Aksa'da dinî ritüellerini yapanlara saldırı düzenlemesi olaylarını şiddetle kınamışlardır. Irak Türkmen Cephesi (ITC), 18 Mayıs 2021'de yayımladığı bir bildirimde Ömer Ali Bayraktar'ı anarak İslam dünyasının, Arap halklarının ve uluslararası toplumun son İsrail saldırılarına karşı sorumluluklarını üstlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarkahya yayınladığı açıklamada, Filistin'deki İsrail merkezli vahşi saldırıları kınadıklarını ve sürgündeki milyonlarca Filistinlinin haklarının iade edilmesinin uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler (BM) kararlarının gerektirdiğı bir mesele olduğunu vurgulamıştır. Sonuç olarak, Irak ve Türkmenlerden Filistinlilere yönelik gelen bu güçlü desteğın önemli bir tarihsel örneğini oluşturan Bayraktar'ın 1948 savaşındaki rolü ve Filistin konusundaki duruşu Türkmenlere güçlü şekilde tanıtılmalı ve böylece Türkmenler, Iraklılar ve Filistinliler arasındaki dayanışma tekrar hatırlanmalıdır. ■